

พัฒนาการ กับ เด็กโรคหัวใจ

บทความโดย ผศ.พญ. จิรนนท์ วีรกุล

สามารถแบ่งเด็กโรคหัวใจพิการแต่กำเนิดออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดชนิด ไม่มีอาการ
2. โรคหัวใจพิการแต่ชนิดมีอาการ

1

โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดชนิดไม่มีอาการ พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถดูแล และส่งเสริมพัฒนาการเหมือนเด็กปกติ ถ้าจะแบ่งพัฒนาการเป็นกลุ่มหลักๆ คือ พัฒนาการในช่วง 1 ขวบปีแรก

ในช่วง 1 ปีแรก พัฒนาการที่เราจะเห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ คือ คอว่า หงาย นั่ง คลาน ยืน เดิน ตามลำดับ

กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือการใช้มือ คคว้าสิ่งของ หยิบจับของชิ้นเล็กๆได้ ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี เราไม่ควรละเลยการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและด้านสังคม ด้วย ถึงแม้พัฒนาการ 2 อย่างหลังนี้ จะไม่เห็นเด่นชัด ในช่วงขวบปีแรก แต่ ก็ต้องมีการส่งเสริม ใน ขวบปี แรก เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น มารดา พูดคุยกับลูก ลูกมีการส่งเสียงอ้อแอ้ หรือเล่นน้ำลาย เล่น จับปูด้า หรือ การฝึกทำตามคำสั่ง (บ้ายบาย ส่งจูบ) ถึงแม้ว่าลูกจะยังไม่พูดเป็นคำ ในขวบปีแรก แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างพื้นฐานด้านความเข้าใจภาษาเพื่อให้หลังจาก อายุ 1 ปี ลูก สามารถเข้าใจคำศัพท์มากขึ้น จนสามารถเปล่งเสียง พูดเป็นคำที่มีความหมายได้

ในช่วงขวบปีที่ 2 พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนต่อมา คือ การใช้ภาษา และทักษะการช่วยเหลือตนเอง

ในช่วงวัยนี้ ควรส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา กล่าวคือ ควรเปิดโอกาสให้เด็กเห็นสิ่งต่างๆรอบตัว เช่น ชวนอ่านหนังสือ ดูรูปภาพ พร้อมกับพูดให้เด็กฟังและเปิดโอกาสให้เด็กพูด รวมทั้งฝึกให้เด็ก ตีม้น้ำจากแก้ว ตักข้าวกินเอง ถึงแม้จะยังหกเลอะเทอะบ้าง แต่นั่นหมายถึงเด็กได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดชนิดมีอาการ ไม่ว่าจะ เป็นอาการเขียว หรืออาการหัวใจวาย เด็กกลุ่มนี้จะมีอาการเหนื่อยง่าย ดังนั้นการกระตุ้นพัฒนาการเด็กขึ้นอยู่กับอาการของเด็กเป็นหลัก หากมีอาการมากไม่ควรกระตุ้นด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่มากเกินไป บิดา มารดา อาจลองขยับแขน-ขาของ ลูกดูก่อนว่า ลูกมีอาการเหนื่อยหรือไม่ ถ้าไม่เหนื่อยจึงกระตุ้นพัฒนาการต่อใช้เวลาในแต่ละช่วง ประมาณ 5-10 นาที อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเด็กจะมีอาการมาก บิดา มารดาก็สามารถกระตุ้นพัฒนาการด้านอื่นได้ ถึงแม้ลูกจะอายุ น้อยกว่า 1 ปี กล่าวคือ บิดา มารดา สามารถอ่านหนังสือให้ลูกฟัง ชี้ชวนดูรูปภาพ สัตว์ ผลไม้ ที่มีสีสันสวยงาม เพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านการเรียนรู้และเข้าใจภาษาได้

สำหรับผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการผ่าตัดเรียบร้อยแล้ว บิดา มารดา สามารถเลี้ยงดู กระตุ้นพัฒนาการได้ตามปกติ ในเด็กโรคหัวใจกลุ่มที่มีอาการเขียว หรือภาวะหัวใจวาย ที่มีอาการมาก ในช่วงก่อนผ่าตัด อาจมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กวัยเดียวกันไปบ้าง แต่หลังจากผ่าตัดแก้ไขภาวะหัวใจผิดปกติเรียบร้อยแล้ว เด็กในกลุ่มนี้ สามารถได้รับการกระตุ้นพัฒนาการ และมีพัฒนาการ ใกล้เคียง หรือทันเด็กวัยเดียวกันภสยในในช่วงระยะเวลา ประมาณ 1-2 ปี

อย่างไรก็ดี ผู้ที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริม หรือกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่ดีที่สุด คือบิดา มารดา หรือ ผู้ดูแลเด็กโดยตรง ดังนั้นการดูแลเอาใจใส่ การเล่นกับลูก เป็นการกระตุ้นพัฒนาการที่ดีที่สุด ในเด็กที่อายุน้อยกว่า 2 ปี หรือในเด็กที่มีพัฒนาการช้า ไม่ควรให้เด็กดูทีวี หรือ สื่ออื่นๆ เลย ถึงแม้ผู้ปกครองจะเห็นว่าเป็นสื่อเพื่อการศึกษา มีการศึกษาวิจัยพบว่าเด็กที่อายุน้อยกว่า 2 ปี หากใช้สื่อมากๆ เด็กอาจมีปัญหา พูดช้า และบกพร่องในการเล่นแบบเข้าสังคม

